

Tid – natur – bærekraft – endring og forgjengelighet

20 år utendørs

av Karianne Helen Sand, kunsthistoriker

Brynhild Slaatto er en norsk tekstilkunstner med et særegent kunstnerskap som kombinerer materialutforskning, landskap og arkitektur. Hun arbeider ofte med installasjoner som plasseres utendørs, hennes verk er preget av en dialog mellom tekstil, natur og bygde omgivelser. I 2025 har hun jobbet 20 år med utendørs kunstprosjekter.

Gjennom sitt arbeid inviterer Brynhild Slaatto oss til å se naturen med nye øyne – ikke som noe utenfor oss selv, men som en del av det vi skaper og er. Hennes tekstiler puster med landskapet, og viser oss at kunst, natur og historie henger uløselig sammen.

Det første utendørsprosjektet til Slaatto var i 2005 med *Utendørs I*. Dette ble etter hvert, og gjennom årenes løp, en serie stedsspesifikke verk: *Utendørs I – IV* (2005 – 2019). Gjennom disse verkene undersøker Slaatto hvordan materialer – særlig ull – reagerer på tidens gang og naturens påvirkning. Installasjonene er plassert utendørs, i dialog med historiske bygninger og landskap, og inviterer betrakteren til å oppleve tekstil som en levende og foranderlig kunstform.

Utendørsprosjektet startet da Slaatto hang opp seks tekstilpaneler, *Utendørs I*, på fasaden til Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo. Panelene var utført i ulike materialer med varierende overflater og teksturer og ble hengende ute i flere måneder, utsatt for vær og vind. To år senere, i 2007, kom *Utendørs II* på samme sted, men denne gangen i en lysere årstid som endret både lysforhold og opplevelse. I 2009 kom *Utendørs III*, en mer omfattende installasjon med flere paneler og et rikere fargespekter. Verket ble hengende fra mai til oktober, det lengste intervallet til da. Som i de tidligere prosjektene ble materialene påvirket av naturens prosesser: farger falmet, tekstiler krympet. Men med *Utendørs III* oppsto det i tillegg en ny dialog – villvinen som klatret på fasaden infiltrerte panelene, og skapte et organisk samspill mellom tekstil og vegetasjon. Krympingen ble ujevn, og fargeendringene varierte fra panel til panel, noe som forsterket verkets temporale karakter.

Tekstilene har blitt tatt ned og hengt opp igjen utallige ganger gjennom årenes løp; et dagsstunt i drivhuset på Botanisk Hage i 2013, en utstilling på Hallingdal Museum i 2016, Lindeberg gård i 2018 og Geitmyra matkultursenter for barn i 2019 for å nevne noen. I 2019 kom også det siste verket i serien: *Utendørs IV*. For første gang ble det brukt nylontau og tvunnet ull sammen og laget flere rosa paneler. Ifølge Slaatto er rosa en «forunderlig farge som skjuler flere andre farger som oransje, rød og over mot det lilla. Rosa minner meg om tidlige morgener i fjerne himmelstrøk, vinterhimmelen i Oslo og vårens kirsebærblomster.»

Gjennom alle årene med vandring fra sted til sted og fra årstid til årstid har verkene fått nye lag av betydning. Hvert verk i serien er unikt, men sammen utgjør de en helhetlig refleksjon over det sanselige, det forgjengelige og det stedbundne. Slaattos intuitive bruk av tråd, tau og fletteteknikker skaper strukturer som både står i kontrast til og smelter sammen med sine omgivelser. *Utendørs I – IV* utfordrer tradisjonelle forestillinger om tekstilkunst, og åpner for nye måter å tenke materialitet, tid og sted på.

Det som særpreger denne praksisen, er hvordan stofflighet og struktur i tekstilene speiler og forholder seg til omgivelsenes egenart. Hun bygger ofte egne rammeverk i naturmaterialer – som furu eller bjørk – og lar tekstilene danne visuelle og fysiske broer mellom det bygde og det naturlige, mellom fortid og nåtid. Forvitringen er en aktiv forteller. Det gir kunstverkene en eksistensiell dybde – de er både vakre og forgjengelige, som landskapet selv.

Med *Blåtøy og teglstein* (2020) skaper Brynhild Slaatto en tekstilinstallasjon som knytter tråder mellom industrihistorie, materialpoesi og stedsspesifikk kunst. Verket ble vist ved Hønse-Lovisas hus, en bygning med dype røtter i Oslos arbeiderhistorie, og står i dialog med både det fysiske stedet og dets kulturelle minne. Installasjonen består av tekstilpaneler laget av maritimt tau (nylon) og ull – materialer valgt for sin styrke og evne til å tåle vær og vind. Slaatto arbeider sanselig og intuitivt med tekstil, og hennes bruk av fletteteknikker og strukturelle komposisjoner gir verket en taktil og rytmisk karakter. Fargene og teksturene refererer til arbeidstøy og tekstilproduksjon ved Hjula Væverier, som var en tekstilfabrikk ved Akerselva i Oslo. Den produserte blant annet blåtøy og gardinstoff, og var Norges største tekstilbedrift på 1800-tallet.

Slaatto er opptatt av tidens påvirkning på materialer og hvordan tekstil kan formidle både naturens rytmer og menneskelig nærvær. Prosjekter som *Værgrafer i veven* (2021) illustrerer dette, hvor hun vever værddata inn i tekstile uttrykk. *Værgrafer i veven* kan derfor ses som en videreføring av denne interessen – der naturens rytmer ikke bare påvirker verket utenfra, men også blir en del av dets struktur og innhold. Været er en viktig faktor i kunstverkene til Slaatto og også en faktor som ikke lar seg kontrollere.

I *Stein og Åker* (2023) møter tekstilverkene det historiske landskapet ved Margaretakirken i Maridalen. Kirken er fra midten av 1200-tallet og er i dag en ruin – men regnes som et av Oslos best bevarte middelalderminner. Brynhild Slaatto skaper her en frittstående installasjon der tekstil, arkitektur og natur inngår i en dialog med hverandre. Verket består av flettede og vevde tekstiler i ull og nylon, montert på et reisverk av bjørk og furu – utvalgt for sin karakter og dimensjon. Materialene er håndfarget i rødlige, grønne og sorte nyanser, og har gjennom sommerens vær og vind endret karakter og uttrykk. Installasjonen ble brukt som scenografi under Maridalsspelet, et årlig historisk friluftsteater, og fungerte samtidig som observasjonspunkt for svaler og insekter som tok bolig i og rundt tekstilene. Slaattos arbeid er sanselig og stedsspesifikt, og i *Stein og Åker* blir tekstilene en del av landskapets rytme og liv. Verket speiler Margaretakirkens konstruksjoner og fargepalett, og skaper en komposisjon som endres i takt med naturens skiftninger. Her fremhever hun det skjøre og det bestandige, og lar naturens tilstedeværelse forme det kunstneriske uttrykket. Slaatto ser ikke naturen som bakgrunn, men som medskaper.

Lyden av et tre (2025) er et samarbeidsprosjekt mellom Brynhild Slaatto, billedkunstner Mona Grønstad og botaniker Anders Often, vist i Botanisk hage sommeren 2025. Slaattos bidrag består av seks store tekstilpaneler montert ved den gamle borreeika og utført i teknikken vaffelvev, en dobbeltsidig binding som gir dybde og et karakteristisk lys-/skyggespill. Materialene er håndfarget ryegarn og naturfarget villsaugarn, med farger inspirert av hagens vegetasjon. Installasjonen er organisk og temporær – påvirket av vær, vind og dyreliv. Et ekorn har moret seg med trådene, og enkelte farger har falmet. Verket inviterer til undring over naturens prosesser og materialenes forvandling, og inngår i en større samtale om det levende og det forgjengelige i kunst, natur og liv. Dette er første gang kunsten ikke er montert i forhold til en bygning, men kun i et naturlandskap.

Slaatto jobber tverrfaglig og inviterer uredde inn andre fagpersoner. Hun er vant til å samarbeide på tvers av fagfelt, fra arboristen i Botanisk Have via bonden i Maridalen til fiskeren i Lofoten som alle blir en del av kunstprosjektene hennes. Flere utendørsprosjekter er også utviklet i samarbeid med hele lokalmiljøer, som i prosjektet *Fletter i stort og smått* (2022) i Vesterålen, hvor både frivillige, kystlag og minoritetsgrupper deltok i prosessen. Her blir verket både et resultat av kollektive krefter og et uttrykk for lokalkultur. Resultatet er verk som forener håndverk og konsept, menneske og landskap, kontroll og forandring.

For hvert prosjekt og nye samarbeid vokser Slaatto som kunstner og blir presentert for en ny innfallsvinkel til arbeidet sitt. En tråd er ikke bare en tråd. Alle historiene til de hun møter blir en del av kunsten.

Brynhild Slaatto har med sitt kunstnerskap skapt en særegen stemme i norsk samtidskunst, der tekstil ikke bare er materiale, men også et medium for å utforske tid, sted og sanselighet.

Hennes kunstnerskap balanserer mellom det kontrollerte og det ukontrollerbare. Tekstilkunsten bærer i seg en iboende struktur – regler, teknikker og håndverksmessig presisjon – men Slaatto utfordrer dette ved å slippe naturens krefter til som medskaper. Hun arbeider i spennet mellom struktur og oppløsning, mellom form og forvitring. Det kontrollerte håndverket møter naturens uforutsigbare påvirkning, og i dette møtet oppstår det en spenning. Motsetningene – orden og kaos, varighet og forgjengelighet – blir ikke bare tematiske grep, men selve drivkraften i hennes kunstneriske prosess.

I kunstnerskapet til Slaatto rommer det også et betydelig bærekraftshensyn. Hun gjenbraker arbeidene sine – monterer de utendørs gjennom flere år i ulik natur og på ulike tider av året. Naturlig nok endres tekstilene av dette, avhengig av hvor de monteres, lengden på utendørsoppholdet og været de står i.

Slaattos kunstnerskap kan også sees i lys av en større diskusjon om kunstens rolle i samfunnet. Ved å plassere verkene sine utendørs, åpner hun for en demokratisk tilnærming til kunst – tilgjengelig for alle, uavhengig av bakgrunn eller tilhørighet. Dette inviterer til en mer inkluderende og sanselig opplevelse.

Det krever mot av en kunstner å jobbe så mye utendørs som Slaatto gjør. I et gallerirom har du full kontroll på lys, vegger og klima. Til og med de besøkende har man en viss kontroll over. Men – ute i det fri er det fullt fravær av kontroll, det er fritt frem for både ekorn, insekt, fugler, vær og vind. Endringene som tekstilene går gjennom, lar Slaatto være en del av dets historie. Det er fristende å sammenligne tekstilenes levde liv med våre egne levde liv. Arbeidene hennes gir en eksistensiell påminnelse om hvem vi er, hva vi er, og hvor vi er på vei. I en samtid preget av en sterk fascinasjon for ungdom, lav biologisk alder og et utseende som skjuler levd liv, fremstår Slaattos kunst som en befriende kontrast. Her blir endring og aldring ikke sett som forfall, men som en naturlig og verdifull del av livets rytme – en prosess hun snarere feirer enn skjuler. Hennes verk minner oss om at vi alle er en del av naturen, og at vår eksistens er uløselig knyttet til dens rytmer og sykluser.

Ingenting varer evig – ei heller kunsten.